

293

ROZPORZĄDZENIE MINISTRA ROLNICTWA

z dnia 20 lipca 1959 r.

w sprawie bezpieczeństwa i higieny pracy przy obsłudze maszyn i narzędzi rolniczych.

Na podstawie art. 3 ust. 2 dekretu z dnia 10 listopada 1954 r. o przejęciu przez związki zawodowe zadań w dziedzinie wykonywania ustaw o ochronie, bezpieczeństwie i higienie pracy oraz sprawowania inspekcji pracy (Dz. U. Nr 52, poz. 260) zarządza się, co następuje:

I. Przepisy ogólne.

§ 1. 1. Przepisy rozporządzenia dotyczą bezpieczeństwa i higieny pracy przy obsłudze maszyn, urządzeń i narzędzi rolniczych.

2. Przez maszyny i narzędzia rolnicze rozumie się również maszyny, urządzenia i narzędzia, występujące jako agregaty łącznie z maszynami służącymi do napędu (ciągnikami, silnikami, kwaterami) albo z inną siłą pociągową.

§ 2. Bezpośrednią obsługę maszyn rolniczych można powierzać tylko pracownikom zapoznanym z działaniem obsługiwanych maszyn i obowiązującymi przepisami bezpieczeństwa i higieny pracy przy ich obsłudze.

§ 3. 1. Części maszyn i narzędzi rolniczych służące do napędu tych maszyn lub ich zespołów, jak koła pasowe, pasy,

koła zębate, łańcuchy pedne, wały przekładne, przeguby, noże sieczkarni i siekaczy oraz inne podobne urządzenia, powinny być osłonięte w sposób zapewniający bezpieczną ich obsługę.

2. Wałki przekazu mocy powinny być osłonięte na całej długości.

3. Oston lub innych urządzeń zabezpieczających nie wolno zakładać, odchyłać lub zdejmować w czasie pracy maszyny lub jej urządzenia napędzającego.

§ 4. Podczas postoju maszyn towarzyszących ciągnikom wałek przekazywnika mocy powinien być wyłączony.

§ 5. Jeżeli siłą pociągową maszyn są konie, wykonywanie napraw i innych podobnych czynności dozwolone jest dopiero po ich wyprzęgnięciu.

§ 6. Przed uruchomieniem maszyny obsługujący powinni sprawdzić prawidłowość jej działania, prawidłowość działania poszczególnych zespołów i urządzeń oraz stan połączeń i osłon zabezpieczających. Maszyny powinny być smarowane zgodnie z instrukcją obsługi.

§ 7. Pracownik, oddając swemu zastępcy maszynę lub urządzenie rolnicze po ukończonej zmianie, powinien powiadomić go o dostrzeżonych usterkach.

§ 8. Przy obsłudze wszystkich maszyn, urządzeń i narzędzi rolniczych należy ściśle stosować się do wskazówek zawartych w instrukcjach obsługi.

§ 9. Regulowanie i sprawdzanie poszczególnych mechanizmów i urządzeń, smarowanie łożysk, dokonywanie napraw, czyszczenie maszyny lub jej zespołów, zakładanie i nawlekanie drutu lub sznurka do igły aparatów wiążących, nakładanie lub zrzucanie pasów itp. może być wykonywane dopiero po wyłączeniu napędu i zatrzymaniu maszyny.

§ 10. Zabrania się łączenia pasów pędnych nitami, drutami lub stosowania innych połączeń nie przeznaczonych do tego celu.

§ 11. Sworzeń łączący zaczep maszyny lub narzędzia z belką zaczepową traktora powinien być zabezpieczony przed wypadnięciem podczas pracy odpowiednią zatyczką lub zapadką.

§ 12. Przed uruchomieniem maszyny należy sprawdzić, czy w zasięgu działania urządzeń pędnych lub zespołów roboczych nie przebywają ludzie lub nie znajdują się pozostawione przedmioty, jak klucze, młotki itp.

§ 13. Przy uruchamianiu silnika korbą rozruchową korbę tę należy uchwycić w ten sposób, aby duży palec u ręki (kciuk) znajdował się po tej samej stronie, co pozostałe palce. Przy uruchamianiu silnika za pomocą linki zabronione jest nawijanie linki na rękę.

§ 14. 1. Uruchamianie i zatrzymywanie maszyn rolniczych przy pracy zespołowej powinno być poprzedzone umownym sygnałem.

2. Do podawania sygnałów upoważniony jest pracownik nadzorujący pracę grupy robotników lub obsługujący silniki napędowe wolno stojące albo pracownik obsługujący maszynę lub agregat.

3. Jeżeli pracownik obsługujący maszynę rolniczą lub inni pracownicy zauważą uszkodzenie czy usterkę w pracy maszyny, powinni dać sygnał obsługującemu urządzeniu napędowe do natychmiastowego zatrzymania maszyny.

§ 15. 1. W czasie pracy maszyny nie wolno schodzić, wchodzić, siadać, wskakiwać lub zeskakiwać z maszyny, stać na dyszlach, zaczepach i ramach maszyny.

2. Zabronione jest przebywanie między ciągnikiem (siłą pociągową) a maszyną współpracującą w czasie pracy agregatu oraz w czasie postoju, jeżeli silnik nie został unieruchomiony.

§ 16. Po każdym zatrzymaniu traktora i maszyny współpracującej kierowca przed zejściem z siedzenia powinien wyłączyć napęd wałka przekazywnego.

§ 17. Nie wolno używać silników i ciągników do napędu tych maszyn rolniczych, które nie są konstrukcyjnie przystosowane do takiego napędu.

§ 18. Przy wsuwaniu i wysuwaniu kosy z przyrządu tnącego należy zachować środki ostrożności, a kosę po wyjęciu z przyrządu tnącego należy przechowywać w specjalnym ochroniaczu.

§ 19. 1. Pomieszczenia pracy, w których zainstalowane są maszyny i urządzenia rolnicze, powinny być dostatecznie i równomiernie oświetlone, w sposób dostosowany do rodzaju wykonywanej pracy.

2. Instalacje i urządzenia elektryczne powinny pod względem budowy i utrzymania odpowiadać normom obowiązującym w zakresie urządzeń elektrycznych.

§ 20. 1. Pracownicy obsługujący maszyny rolnicze powinni nosić odzież obcisłą, lecz nie ograniczającą swobody ruchów, oraz sprzęt ochrony osobistej, zgodnie z obowiązującą tabelą odzieży specjalnej i sprzętu ochrony osobistej.

2. Nie wolno pracować w odzieży podartej lub mającej zwisające albo odstające części.

§ 21. 1. Ciągniki, kombajny, lokomobile i silniki służące do napędu maszyn rolniczych powinny być zaopatrzone w sprzęt przeciwpożarowy, a maszyny i urządzenia ruchome powinny być zaopatrzone w łańcuch lub liny służące do wyciągania ich z miejsca pożaru.

2. Pracownicy zatrudnieni przy obsłudze maszyn i urządzeń wymienionych w ust. 1 powinni posiadać umiejętność posługiwania się sprzętem przeciwpożarowym, stanowiącym wyposażenie tych maszyn i urządzeń.

§ 22. 1. Każda większa grupa polowa pracująca w oddaleniu od gospodarstwa przy użyciu maszyn i narzędzi rolniczych powinna posiadać podręczną apteczkę zawierającą środki do udzielania pierwszej pomocy.

2. Opiekę nad apteczką i udzielanie pierwszej pomocy należy powierzyć pracownikowi przeszkolonemu w tym zakresie.

II. Przepisy szczegółowe.

1. Młocarnie.

§ 23. 1. Przed uruchomieniem młocarni pas główny należy na całej jego długości zabezpieczyć z obu stron przy pomocy lin, drągów, płatków itp. ustawionych w odległości 60 cm od pasa.

2. Przy ogrodzeniu powinna być ustawiona tablica z napisem ostrzegawczym „Przejdźcie wzbronione”.

§ 24. Krawężnik przy pomoście podczas pracy młocarni może być opuszczony tylko od tej strony, z której nakłada się zboże.

§ 25. Młocarnia powinna być wyposażona w drabinę. Drabina powinna mieć taką długość, aby przy normalnym oparciu o młocarnię górny jej stopień był na poziomie pomostu. Lewa podłuznica drabiny powinna być w górnej części dłuższa od prawej przynajmniej o 75 cm. U góry drabina powinna być zaopatrzona w haki zaczepowe.

§ 26. Przed uruchomieniem młocarni należy spoziomować, a następnie sprawdzić prawidłowość ustawienia jej bębna i klepiska oraz ich umocowanie.

§ 27. Każda młocarnia powinna być zaopatrzona w tabliczkę określającą maksymalną ilość obrotów bębna młocącego. Na ścianie młocarni pod bębniem od strony koła pasowego należy podać ilość obrotów bębna oraz strzałką wskazać kierunek obrotów. Przekraczanie maksymalnej liczby obrotów bębna jest zabronione.

§ 28. Jeżeli do napędu młocarni używa się silnika elektrycznego, silnik ten powinien być bezwzględnie uziemiony; obudowa silnika powinna być hermetyczna.

§ 29. Po przygotowaniu młocarni do pracy należy ją uruchomić na próbę, a zauważone w czasie próby usterki i niedociągnięcia natychmiast usunąć.

§ 30. 1. W razie nawinięcia się słomy na bęben lub zopchania się otworu wpustowego młocarni należy zatrzymać, wyłączyć napęd, a następnie usunąć słomę lub oczyścić otwór wpustowy.

2. Resztki zgrabiętego (zgrabionego) zboża można wrzucać do otworu wpustowego młocarni po dokładnym przejrzaniu, czy nie ma w nich kamieni, przedmiotów drewnianych, metalowych itp.

2. Kombajny.

§ 31. W charakterze kierowcy kombajnu (kombajnisty) należy zatrudniać osoby posiadające pozwolenie na prowadzenie pojazdów mechanicznych na drogach publicznych.

§ 32. Wykonywanie jakichkolwiek prac pod częścią żniwną kombajnu dozwolone jest po zabezpieczeniu jej przed opadnięciem.

§ 33. Jeżeli praca kombajnem wykonywana jest w porze nocnej, mechanizmy kombajnu, które wymagają kontroli lub obserwacji, powinny być dostatecznie oświetlone.

§ 34. Mostek kombajnisty i drabinka powinny być utrzymywane w stanie zapobiegającym poślizgnięciu się i upadkowi.

§ 35. Wodę i paliwo należy uzupełniać po zatrzymaniu silnika kombajnu. W czasie uzupełniania paliwa kombajn powinien pozostawać w odległości co najmniej 15 m od punktu zaopatrzenia w paliwo.

§ 36. Przed przystąpieniem do młocki kombajnem należy:

- 1) wymontować motowidło i kosi kombajnu,
- 2) unieruchomić ślimak podający zboże na przenośnik,
- 3) podnieść przyrząd tnący (heder) na wysokość około 70 cm,
- 4) palce przyrządu tnącego zakryć na całej długości osłoną umocowaną trwale na listwie palcowej,
- 5) zamontować właściwy do rodzaju młocki stół do podawania zboża lub innych roślin przeznaczonych do młócenia,
- 6) zabezpieczyć osłonami bębnie na obudowie kombajnu.

3. Maszyny do czyszczenia nasion.

§ 37. W pomieszczeniach czyszczalni w przejściach pomiędzy maszynami nie wolno ustawiać worków z nasionami.

§ 38. Wszystkie większe otwory zasypowe w podłodze powinny być obudowane barierkami do wysokości 1,10 m lub posiadać ruszty zsympowe o odpowiednich wymiarach oczek.

§ 39. Otwory zasypowe maszyn czyszczących posiadające na dnie ślimacznice lub wałki zasilające powinny być zaopatrzone w siatkę lub ruszt z prętów stalowych o oczkach nie większych niż $2,5 \times 2,5$ cm.

§ 40. Rozgarnianie rękami nasion w otworach zasypowych i przepychanie wylotu wysypu lub przyspieszanie ruchu nasion opuszczających wysyp jest zabronione. Do tego celu należy używać drewnianych popychaczy.

§ 41. Maszyny czyszczące wydzielające duże ilości pyłu powinny być zaopatrzone we własne stałe urządzenia pyłochłonne, np. w osadniki lub filtry pyłochłonne, a pomieszczenia, w których znajdują się maszyny czyszczące, powinny być wyposażone w wentylatory wyciągowe.

§ 42. 1. Pył nagromadzony w pomieszczeniach czyszczalni należy po pracy usuwać.

2. Do zapyłonych pomieszczeń nie wolno wchodzić z otwartym ogniem i palic w nich tytoniu.

4. Maszyny siewne.

§ 43. Siewnik ciągnikowy nie posiadający siedzenia powinien za skrzynią nasienną mieć umocowaną deskę lub stopień oraz uchwyty do trzymania się w czasie jazdy.

§ 44. Podczas siewu należy kierować siewnikiem konnym z tyłu lub z boku siewnika i tylko przy użyciu specjalnej dźwigni lub korby służącej do tego celu.

§ 45. Przegarmianie rękami ziarna w skrzyni nasiennej w czasie ruchu maszyny jest zabronione. Do tego celu należy używać specjalnej łopatkii dostosowanej do kształtu skrzyni.

§ 46. Siewniki w czasie transportu konnego powinny mieć założone dyszle.

5. Maszyny do sprzętu upraw okopowych i lnu.

§ 47. W czasie ruchu kopaczki nie wolno oczyszczać gwiazdy, rusztów, lemieszki i innych części z łęcin lub innych zanieczyszczeń.

§ 48. Pracownicy zatrudnieni przy zbieraniu ziemniaków za kopaczką gwiazdową nie powinni zbliżać się do kopaczki z boku na odległość mniejszą niż 5 m, a oczekujący na zbliżającą się kopaczkę powinni znajdować się po stronie przeciwniej do kierunku rozrzutu.

§ 49. Zanieczyszczone lub zapchane rolki oraz pasy wyrywające i transportujące przy maszynach do zbioru lnu wolno oczyszczać po zatrzymaniu maszyny i wyłączeniu jej napędu.

6. Maszyny do przygotowania pasz.

§ 50. Daszek koryta słomowego sieczkarni powinien być takiej długości, aby zapobiec zetknięciu się ręki pracownika z wałcami ciągnącymi.

§ 51. Wyłączniki przy sieczkarniach służące do zatrzymywania wałców lub nadawania im ruchu wstecznego powinny zawsze działać sprawnie.

§ 52. 1. Przed przystąpieniem do pracy maszynami rozdrabniającymi pasze, jak gniotowniki, śrutowniki i szarpacze do buraków, należy sprawdzić, czy w masie przeznaczonej do rozdrabniania (śrutowania) nie znajdują się twarde przedmioty, jak kamienie, kawałki metalu.

2. Do popychania rozdrabnianej masy należy w miarę potrzeby używać drewnianych popychaczy dostosowanych do tego celu. Wykonywanie tej czynności bezpośrednio ręką jest zabronione.

§ 53. 1. Przed rozpaleniem ognia pod kotłem kolumny parnikowej lub parnika należy:

- 1) napełnić kocioł wodą do przepisowego poziomu,
- 2) sprawdzić szczelność zaworów, kurków i połączeń przewodów wodnych,
- 3) sprawdzić, czy zawór bezpieczeństwa jest wypełniony wodą i czy nie jest zatkany.

2. Kocioł kolumny parnikowej powinien posiadać sprawnie działający manometr (ciśnieniomierz) i wodowskaz.

§ 54. 1. Po rozpaleniu ognia w palenisku — do czasu jego wygaszenia — parnik (kolumna parnikowa) powinien być dozorowany przez wyznaczonego do tej czynności pracownika.

2. W czasie parowania należy sprawdzić szczelność zaworów, kurków i połączeń przewodów parowych.

3. W czasie parowania nie wolno dodatkowo obciążać kłapy zaworu bezpieczeństwa ani zatykać zaworu spustowego.

7. Suszarnie.

§ 55. Pomieszczenia suszarni powinny być zaopatrzone w sprawnie działającą wentylację naturalną lub mechaniczną.

§ 56. 1. Grzejniki (nagrzewnice) powietrza suszarni powietrzno-ogniowo wodnych lub powietrzno-parowych powinny znajdować się w osobnym pomieszczeniu odgrodzonym w sposób ogniotrwały od reszty budynku.

2. Wlot powietrza do grzejnika (nagrzewnicy) powinien być zabezpieczony przed możliwością wyciągnięcia iskier z popielnika do przewodów suszących.

§ 57. Wylot spalin z palenisk suszarni spalinowych powinien posiadać urządzenia zabezpieczające przed przedostawaniem się iskier i popiołu do przewodów zasilających w gorące spaliny oraz iskrochrony siatkowe lub kraterowe z wodą albo przegrody wirowe lub inne urządzenia zabezpieczające. Urządzenia te mogą być czyszczone po wygaszeniu paleniska.

III. Przepisy końcowe.

§ 58. Przepisy rozporządzenia stosuje się odpowiednio do maszyn, urządzeń i narzędzi rolniczych nie wymienionych w

rozdziale II, jeżeli z konstrukcji bądź przeznaczenia tych maszyn, urządzeń i narzędzi wynika, że przy obsłudze ich zagraża niebezpieczeństwo życia lub zdrowia pracowników.

§ 59. Przepisy rozporządzenia powinny być podane do wiadomości pracownikom zatrudnionym przy obsłudze i nadzorze maszyn, urządzeń i narzędzi rolniczych, a także w miarę możliwości wywieszane w formie czytelnej i trwalej w miejscach uczęszczanych przez ogół pracowników

§ 60. Rozporządzenie wchodzi w życie z dniem ogłoszenia.

Minister Rolnictwa: w z. *K. Pawłowski*